

Achter het nieuws 23 april 1987

Witteman: Op dit moment, één seconde geleden, of tien seconden geleden, belde op, de minister van buitenlandse zaken, onze minister van buitenlandse zaken, Hans van den Broek. Goedenavond mijnheer van den Broek.

Van den Broek: Dag meneer Witteman.

Witteman: U belde op, één minuut voor de uitzending.

Van den Broek: Ja.

Witteman: Waarom?

Van den Broek: Nou, omdat ik zelf duidelijk aanwijzingen heb gehad dat het herhalen van een dergelijke uitzending voor de Nederlandse televisie consequenties kan hebben voor Nederlanders in Teheran die ik, nou ja, zich niet graag zou zien voltrekken. Met andere woorden, ik zit natuurlijk ook in een dilemma dat ik zeker niet zou willen meewerken aan welke vorm van druk op de publieke media in Nederland. Van de andere kant, het zal duidelijk zijn na de gebeurtenissen in Duitsland dat een dergelijke uitzending door de Iraanse autoriteiten en de Iraanse mensen in feite wordt opgevat als een diepe belediging. Wellicht zaken die wij alleen maar kunnen begrijpen wanneer je enige kennis neemt van de Iraanse cultuur, de Iraanse gewoonten, de Iraanse godsdienst. En nogmaals waar men buitengewoon geëmotioneerd op reageert. Dan is de vraag op mijn beurt is ons dat vervolgens waard? Kunnen we niet beter op een gegeven moment zeggen, nou dan kunnen we met de Iraanse vertegenwoordigers liever nog eens apart een gesprek hebben om uit te leggen wat voor ons persvrijheid betekent, wat voor ons, zeg maar de media hier betekent, hoe dat hier werkt, dat zijn allemaal zaken die in een land als Iran, totaal, totaal anders liggen. Maar is het nu de moeite waard, uitsluitend en alleen om de Nederlandse kijker kennis te laten nemen, van datgene waarvan we intussen al weten dat het in ieder geval voor de verhoudingen tussen de Bondsrepubliek en Iran erg vervelende gevolgen heeft gehad. Voor meneer Carell zelf persoonlijk

ook buitengewoon vervelende gevolgen heeft gehad, die ook overigens zelf naar aanleiding daarvan, voor de televisie zijn excuses heeft aangeboden, nou dan is gewoon mijn ernstige vraag aan u, is het ons dit allemaal waard. Ik kan en wil u niets verbieden op dit punt. Ik zeg alleen, wilt u deze overwegingen in ieder geval bij uw eigen besluitvorming betrekken.

Witteman: Vind u het niet een beetje merkwaardig om in Nederland zo'n rekening te houden met het gevoel voor humor in Iran?

Van den Broek: Ik vind het helemaal niet gek. Ik moet ook eerlijk zeggen als ik zelf de indruk had gekregen dat het hier om zaken ging, waarvan je ook journalistiek zou mogen zeggen, al is dat tenslotte natuurlijk de afweging van u en uw eigen redactie, dat een dergelijk programma aan het Nederlandse volk niet zou mogen worden onthouden, dan had u wellicht gelijk. In feite gaat het hier om wat bedoeld was te zijn een amusementsprogramma en wat uitgewerkt heeft als een diepe belediging in de richting van het Iraanse volk. Zo wordt het daar gevoeld. Mogen wij dan misschien van onze kant ook proberen in ieder geval erg voorzichtig en terughoudend te zijn als we weten dat dit soort emoties zo worden opgewekt. U moet niet vergeten dat wij in Nederland gewend zijn om een grote mate van tolerantie ten opzichte van elkaar, ten opzichte van onze verschillende denkwijze, onze overtuigingen en dergelijke op te brengen.

Witteman: U schat in meneer van den Broek, als ik u even mag onderbreken, dat de gevolgen als wij deze film zouden uitzenden, buitengewoon ernstig zouden zijn. Kunnen zijn minstens?

Van den Broek: In ieder geval kan ik de gevolgen niet uitsluiten en ik denk dat de reactie die gevolgd is op de uitzending in de Bondsrepubliek op zijn minst aanleiding geeft om hier heel goed over na te denken en nogmaals ik ben niet gewend, ook niet in de diplomatie, om te wijken voor buitenlandse druk als het gaat om onze eigen persvrijheid. Ik zeg van de andere kant, gegeven het feit, dat deze consequenties in de Bondsrepubliek werkelijkheid zijn geworden, vind ik gewoon dat wij ons ook de vraag moeten stellen, u en ik, is ons dit dat waard?

Witteman: Goed meneer van den Broek, u begrijpt dat u nu een minuut voor de uitzending belde, het niet erg eenvoudig is om het onderwerp zo te maken dat we dat fragment eruit halen. Niettemin, we zijn ook de beroerdste niet bij de VARA. Ik begrijp uw bezorgdheid. Ik begrijp dat u ook contact heeft gehad met de Iraanse ambassade?

Van den Broek: Ja. Ik ben zelf namelijk ook laat gebeld vanmiddag. Nadat ik u eerder had laten bellen kreeg ik nadere informatie dat ook van de kant van ministerie van buitenlandse zaken in Teheran onze ambassadeur daar is benaderd. Dat gaf mij aanleiding om u, zij het dan zeer laat tijdig, daarvoor mijn excuses, maar dat kon ik niet helpen, alsnog even te bellen.

Witteman: Goed, wat we gaan proberen is het onderwerp nog zo te veranderen, dat we de achtergronden van deze hele rel die wij toch buitengewoon interessant en ook voor de persvrijheid van belang vinden, om die er nog uit te halen en het onderwerp aan het eind van de uitzending toch uitzenden. We beginnen inmiddels met het tweede onderwerp. We hopen dat wij daarmee u minstens een dienst kunnen bewijzen, hoewel het de discussie over persvrijheid in het alge...

Van den Broek: Meneer Witteman u hoeft mij geen dienst te bewijzen. Het gaat hier ook om een kwestie van, ik geef u de informatie op basis waarvan u uw eigen verantwoordelijkheid neemt.

Witteman: Ja ja ja, maar u begrijpt natuurlijk, want u bent een hooggeplaatst persoon, wat de invloed is van een dergelijke opvatting van de minister van buitenlandse zaken. Hoe hoog wij onze persvrijheid ook hebben. En daar zou ik graag met u misschien wel naar aanleiding van dit onderwerp een keer over in discussie gaan.

Van den Broek: Dat altijd graag.

Witteman: Maar laten we om te beginnen, het tweede onderwerp uitzenden en kijken wat het met de affaire Carell nog kunnen doen.

Van den Broek: Akkoord.

Witteman: Dag meneer van den Broek.

Van den Broek: Dag meneer Witteman.